

Verslag van het Verkiezingsdebat van Clïëntenbelang Amsterdam 20 februari 2018, in Hotel Arena.

5

Opening debat en interview met directeur van Clïëntenbelang Amsterdam, Deborah Lauria

Kemal Rijken opent om 19:00 uur het debat en heet iedereen welkom. Het debat wordt opgenomen en wordt uitgezonden op Salto1.

10 Deborah Lauria is sinds kort directeur van Clïëntenbelang Amsterdam. Dit debat is een mooie gelegenheid om kennis te maken, ook met de politici van de stad. Deborah Lauria stelt zichzelf voor. Clïëntenbelang Amsterdam is een belangenbehartiger, collectief en individueel, van iedereen in de stad die te kampen heeft met fysieke of verstandelijke beperkingen, chronisch ziekten of mantelzorgers van mensen met een beperking. Clïëntenbelang Amsterdam doet het vooral samen met de mensen
15 om wie het gaat.

Het manifest is gemaakt samen met een aantal cliënten/ervaringsdeskundigen. Er is een lijst met zes onderwerpen opgesteld die voor mensen met een beperking of een chronische ziekte of mantelzorgers belangrijk zijn voor de politici om op te pakken in de komende periode.

20 De gemeenteraadsverkiezingen vinden plaats op 21 maart 2018. Dit debat is nodig om direct de stem te laten horen van de burger. Middels dit debat wordt de mogelijkheid aangeboden om direct met politici in dialoog te gaan. Voor de politici is het ook belangrijk om te weten wat er leeft en wat mensen belangrijk vinden. Wat moet er als eerste aangepakt worden? Deborah Lauria verwacht dat het vanavond lukt om gemeenschappelijke doelstellingen te vinden en dat er in gezamenlijkheid gekeken
25 wordt naar passende en creatieve oplossingen om de mooie stad nog mooier te maken.

Kemal Rijken neemt het programma van vanavond door. Er worden vier debatten gehouden over vier stellingen. De stellingen zijn gebaseerd op het Manifest van Clïëntenbelang Amsterdam. Er wordt gedebatteerd in de vorm van een Lagerhuisdebat. Voor iedere stelling worden drie deelnemers uitgenodigd. Het is voor de aanwezigen mogelijk om na het debat vragen te stellen.
30

Kemal Rijken stelt de deelnemers voor:

Hannah Boogaard	PvdD
Mascha ten Bruggencate	D66
35 Mario van Dregt	50plus
Dorienke de Grave	VVD
Cobie Groenendijk	SP
Rutger Groot Wassink	GroenLinks
Carolien de Heer	PvdA
40 Jacques Klok	CDA
Matthijs Pontier	Piratenpartij
So Roustayar	Bij1
Wil van Soest	PvdO
Caroll Sastro	Carryonthemove

45

Debat ronde 1

Mascha ten Bruggencate	D66
Carolien de Heer	PvdA
50 Matthijs Pontier	Piratenpartij

Stelling: De gemeente moet meer doen voor een inclusieve stad door systematisch mensen met een beperking aan te nemen.

PvdA

55 Carolien de Heer gaat ervan uit dat bedoeld wordt dat de gemeente deze mensen zelf aanneemt. Dit lijkt haar heel erg goed. Volgens haar doet de gemeente het al best wel goed. De gemeente moet een voorbeeldfunctie hebben. Maar het is nog niet genoeg. Er zijn veel te weinig banen voor mensen met een beperking. In het verkiezingsprogramma is een banenpact opgenomen van 10.000 extra banen, waarvan 2.000 banen gesubsidieerd die door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt ingevuld kunnen worden. Het gaat om broodnodige functies als conciërges en hulp in het onderwijs. 60 Afgelopen jaren, ook onder PvdA beleid, zijn deze banen verdwenen. Het gaat om banen die het cement van de samenleving vormen, mensen die kinderen op school kunnen helpen of in de zorg gastvrouw kunnen zijn. Dit biedt mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt kansen op werk.

65 D66

Mascha ten Bruggencate ziet twee delen in deze stelling. Het eerste deel is dat de Gemeente Amsterdam meer moet doen om te zorgen dat de stad veel inclusiever is. Volgens haar is iedereen het daarmee eens. Het is belangrijk om te zorgen dat mensen die willen werken geholpen worden om te werken op het moment dat het ingewikkeld is om ergens aangenomen te worden. Deze week vindt in de gemeenteraad het debat plaats over het beleid. Het is goed als veel verschillende werkvormen gaan samenwerken om te kijken hoe er meer banen kunnen komen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Mensen waar het moeilijk voor is om een baan te vinden, hoeven niet per se bij de gemeente te werken. Misschien zijn er mensen die veel liever iets anders willen doen. De gemeente moet een rol spelen in het zorgen dat er samen gewerkt wordt en dat drempels lager worden, zodat er op allerlei plekken banen komen waar mensen kunnen werken. Het moet geen "moetje" zijn om een bepaald aantal banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te creëren. Het moet een baan zijn voor iemand die daar wil en kan werken. 70 75

Piratenpartij

80 Matthijs Pontier is het volledig eens met deze stelling. De Piratenpartij is een burgerrechtenbeweging, gelijke rechten en gelijke kansen voor iedereen. Hij sluit zich aan bij de vorige sprekers. Daarnaast moeten het ook zekere banen zijn met minimaal dezelfde arbeidsvoorwaarden als de andere mensen. Dat hoort ook bij gelijke rechten en gelijke kansen. Het gaat ook over toegankelijkheid. Er worden nu een heleboel OV-haltes geschrapt, daardoor kan een aantal mensen moeilijker bij hun werk komen. De Piratenpartij is hierop tegen en wil juist dat er meer OV-haltes komen. Ook de toegankelijkheid van gebouwen kan verbeterd worden. Dit is onderdeel van het verkiezingsprogramma. 85

Mascha ten Bruggencate (D66) merkt op dat er onlangs een discussie heeft plaatsgevonden over de Stopera. Er bleek geen toegankelijk toilet te zijn bij de vergaderlocatie van D66. Dit is bizar, zeker als het goede voorbeeld gegeven moet worden. Iedereen kan gekozen worden en iedereen moet naar het toilet en dan moet ervoor gezorgd worden dat dat kan. 90

Carolien de Heer (PvdA) geeft aan dat iemand in een rolstoel niet in de raadszaal kan debatteren. Deze zaal is niet rolstoeltoegankelijk. Toegankelijkheid is heel belangrijk, maar het gaat hier vooral over banen. Carolien de Heer is van mening dat het aantal banen vastgelegd moet worden. Er moeten resultaten opgelegd worden. Dit dient ook binnen de Gemeente Amsterdam te gebeuren. Dit lukt ook, maar er moet nog veel meer. Carolien de Heer maakt zich vooral zorgen om de niet-uitkeringsgerechtigden. Het is niet aantrekkelijk om deze mensen aan het werk te helpen. Dit zijn vaak jonge mensen die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Er moet harder gezocht worden naar deze mensen, zij zijn nu niet in beeld. 95 100

Mascha ten Bruggencate (D66) geeft aan dat er gezegd kan worden dat er 10.000 extra banen moeten komen, maar hoe dan? Worden er 10.000 mensen extra aangenomen bij de gemeente? Gaat de gemeente met subsidie banen in de stad creëren?

105

Carolien de Heer (PvdA) verwijst naar de Melkert-banen van vroeger, deze kunnen weer teruggehaald worden, betaald door de gemeente.

110

Matthijs Pontier (Piratenpartij) is het eens met deze oplossingen. Er moet ook meer gekeken worden naar wat mensen wel kunnen in plaats van wat ze niet kunnen. Dit gebeurt nu nog te weinig. De gemeente kan zelf mensen aannemen en kan bij samenwerkingspartners en bij aanbesteding eisen dat hier eisen aan gesteld worden. Dit gebeurt al, maar dit kan beter.

115

Lagerhuisdebat

Jacques Klok (CDA) vermoedt dat niemand ertegen is dat mensen met een beperking, met afstand tot de arbeidsmarkt mee moeten doen. Hij vraagt oog voor de ondernemers. Zij kunnen heel veel doen om deze mensen aan het werk te zetten, maar het is vreselijk ingewikkeld geworden in Amsterdam. Allerlei potjes en allerlei regelingen. Jacques Klok stelt voor om een loket te maken voor de ondersteuning van de ondernemers bij het aannemen van deze mensen.

120

Caroll Sastro (Carryonthemove) is van mening dat ook zeker het VN-verdrag voor mensen met een beperking hierbij betrokken moet worden. Dit verdrag is in 2016 wet geworden. Eén van de artikelen van dit verdrag geeft aan dat vooral ook mensen met een handicap betrokken moeten worden bij het maken van beleid. Zij vindt zichzelf daar een voorbeeld van. Zij gaat nu de gemeente in, omdat zij van mening is dat iemand met een beperking nodig is om erbovenop te zitten en kritisch te volgen dat mensen zich hieraan houden. Caroll Sastro is iemand uit het veld, er wordt heel veel gezegd, maar als het erop aankomt is er iemand die niet naar een feest kan, een gebouw niet in kan of niet kan inspreken in de raadszaal. Daarom is iemand als Caroll Sastro nodig in de gemeenteraad.

130

Hannah Boogaard (PvdD) hoopt van harte dat het Caroll Sastro lukt om in de gemeenteraad te komen. Het is goed als de maatschappij, de Amsterdamse bevolking rolmodellen heeft. Rolmodellen die openlijk durven te tonen dat zij een beperking hebben. De Gemeente Amsterdam zou, als overheid, een rolmodel moeten stellen. De PvdD is er tevreden over dat is afgesproken dat in Nederland binnen 10 jaar 25.000 mensen met een beperking aan een vaste baan geholpen worden. Amsterdam heeft dit quotum ook gesteld en behaald, maar dit moet meer. Hannah Boogaard spreekt de hoop uit dat het lukt om als gemeenschap rolmodellen te vinden die ons leren dat het goed is, dat we niet uitgaan van perfectie, maar dat we ook leren accepteren dat er mensen zijn met beperkingen.

135

So Roustayar (Bij1) geeft aan dat het belangrijk is om te spreken over mensen met een beperking. Het is heel goed dat er subsidies zijn. Maar wat als de subsidies wegvallen? Betekent dit automatisch dat die mensen werkloos worden en thuis komen te zitten? De norm moet veranderen. Alle bedrijven moeten verplicht worden om mensen met een beperking aan te gaan nemen. Er wordt vanuit gegaan dat mensen met een beperking bepaalde dingen niet kunnen doen. Het gaat om verschillende niveaus en verschillende klassen. Ook de mensen die met chronische ziekten te maken hebben, moeten zichtbaar worden. Het gaat om structurele uitsluiting van mensen met een beperking.

145

Carolien de Heer (PvdA) merkt op dat er banenafspraken zijn. Dit houdt in dat er banen gecreëerd moeten worden voor mensen met een beperking en als dit niet lukt wordt er een quotum ingesteld door de Rijksoverheid. Dit is nog niet genoeg. De gemeente moet meer doen. De gesubsidieerde banen is een manier om mensen aan het werk te krijgen, maar ook om heel nuttig werk te creëren. Het is cynisch om te denken dat dit toch weer wegvalt, het moet in ieder geval geprobeerd worden.

150

155 Wil van Soest (PvdO) merkt dat het verkiezingstijd is, iedereen belooft van alles, maar waar zijn die banen? Moet de Gemeente Amsterdam deze mensen allemaal in dienst nemen? Moeten het gemeentelijke banen worden? Waar kunnen we ze vinden? De kranten staan vol met flexwerk, iedereen moet voor zichzelf gaan werken. Men komt niet meer in vaste dienst, het worden allemaal contracten. We moeten reëel blijven en niets beloven.

160 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) is van mening dat de gemeente die banen zelf creëert. GroenLinks is voorstander van het grootschalig invoeren van gesubsidieerde arbeid. Dat is door dit college al gedaan. Het nadeel van gesubsidieerde arbeid is dat het geen volledige/normale baan is. De gemeente en werkgevers moeten mensen in dienst nemen en dus geen garantiebanen. Dit moet veel verder gaan. Wat Rutger Groot Wassink betreft worden hier streefcijfers over afgesproken, quota. De
165 gemeente heeft een voorbeeldfunctie en een aantal banen moet gereserveerd worden, op elk niveau, niet alleen makkelijke functies, maar ook in het middensegment en het hoogste segment. Een afspiegeling van de samenleving vergt een actieve rol. Bedrijven moeten harder aangesproken worden en er moeten afspraken over gemaakt worden. Op dit moment gebeurt er in aanbestedingen veel te weinig.

170 Mascha ten Bruggencate (D66) meent dat de gemeente veel moet faciliteren, maar moet het niet alleen zelf regelen, juist omdat er verschillende soorten banen voor mensen zijn. De zaal vanavond is net zo veelkleurig als de stad. Er zijn mensen die niet kunnen lopen, maar heel veel kunnen denken en er zijn mensen die misschien een paar dagen kunnen werken, omdat ze sneller moe zijn of mensen die brood willen bakken of mensen die heel graag administratie willen doen. Er zijn zoveel
175 verschillende soorten mensen en er moeten dus ook zoveel verschillende soorten banen gecreëerd worden. Er moet maatwerk geleverd kunnen worden. Hierin kan de gemeente helpen om bedrijven te laten zien dat als iemand die niet kan lopen dit niet wil zeggen dat iemand meteen helemaal niets meer kan. Er moet gekeken worden hoe je samen ervoor kan zorgen dat er voor mensen die dat willen een baan op maat is. Daar wil Mascha ten Bruggencate naar streven.

Rutger Groot Wassink (GroenLinks) merkt op dat politiek om keuzes maken gaat. Als de politiek de samenleving wil veranderen dan moet de politiek als eerste een positie innemen. De overheid moet daarin het voortouw nemen. Als het aan de markt wordt overgelaten dan gebeurt het niet.

185 Dorienke de Grave (VVD) benadrukt dat de gemeente zich inspant, net als bedrijven dat moeten doen, om mensen met een beperking aan het werk te helpen, binnen de gemeente of bij een organisatie daarbuiten. De VVD staat voor keuzevrijheid. Er moet ruimte zijn voor de mensen om te kunnen kiezen waar ze willen werken. Er kan nog heel veel gehaald worden uit bestaande instrumenten,
190 zoals de loonkostensubsidie, maar Dorienke de Grave mist het gebruik van moderne digitale middelen. Deze middelen maken het makkelijker voor mensen om aan het werk te komen en te blijven.

Mario van Dregt (50plus) is voorstander van het garanderen van arbeidsparticipatie voor iedereen. Het stoort hem dat het vooral gaat over nummers en aantallen. Het gaat hier over mensen. De doelgroep is erg kwetsbaar. De randvoorwaarden moeten in orde zijn. Een werkgever moet zich afvragen of de organisatie er klaar voor is om die mensen onder de hoede te nemen. Het vraagt tijd en investering. De vraag van de klant moet bekeken worden en daar moet een organisatie bij gezocht worden.

200 Cobie Groenendijk (SP) heeft een groot en sterk geloof in de publieke sector. Als we dit met elkaar willen doen dan gebeurt het. De gemeente, de publieke overheid moet spiegelen. De overheid moet het goede voorbeeld geven door het quotum te behalen en ruimhartig te zijn met het in dienst nemen van mensen met een beperking. Cobie Groenendijk spreekt de hoop uit dat er goed campagne gevoerd wordt in Amsterdam en dat er duidelijk de stad in gestuurd wordt dat het goed is om diversiteit te hebben in de organisaties, bedrijven en binnen de overheid.
205

Vragen vanuit de zaal:

Nicolette Besemer is van mening dat er een verkeerd beeld bestaat over mensen met een beperking. Er wordt gesproken over grote afstand tot de arbeidsmarkt en kwetsbaarheid. Er zijn veel mensen met een beperking met een universitaire opleiding, maar die niet aan het werk komen doordat zij in een rolstoel zitten.

210

Carolien de Heer (PvdA) sluit haar ogen niet voor mensen met een beperking die hoog opgeleid zijn. Zij hebben het moeilijker. De banenafpraak geldt voor mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen. Voor alle andere mensen met een beperking is eigenlijk helemaal niets geregeld. Het is een terecht punt en daar moet ook oog voor zijn. Ook hiervoor moet een quotum komen.

215

Erik Bol wijst erop dat de Melkert-banen niet alleen voor mensen met een handicap waren, maar ook voor jongeren die geen baan konden krijgen. Mensen die net afgestudeerd zijn en geen baan kunnen vinden, kunnen opgeleid worden binnen een bedrijf. Het gaat niet alleen om banen creëren, maar er moeten ook voorzieningen getroffen worden.

220

Jacques Klok (CDA) meent dat de Gemeente Amsterdam de ondernemers moet bijstaan en helpen, zodat die mensen een plek vinden. Ondernemers zijn bereid dat te doen, maar het moet ze niet te veel geld kosten en het moet ze niet te moeilijk gemaakt worden. Als het makkelijker en duidelijker gemaakt wordt, gaan de werkgevers voor de gemeente, zonder al te veel subsidie, vanzelf die mensen aannemen.

225

Wat is de politiek van plan met mensen die chronisch ziek of gehandicapt zijn, hoog opgeleid zijn, maar niet aan het werk komen, omdat zij niet voldoende energie hebben?

230

Mascha ten Bruggencate (D66) geeft aan dat dit een voorbeeld is van kijken naar maatwerk. Er moet niet gedacht worden aan grote oplossingen als conciërgebanen creëren. Daar heeft niet iedereen behoefte aan. Het is maar net wat bij iemand past. Het is aan de overheid om, bijvoorbeeld in overleg met het bedrijfsleven en organisaties, passend werk te bedenken om te zorgen dat je ergens parttime kunt werken, alleen de ochtend of alleen de middag. Hierover moet veel flexibeler nagedacht worden.

235

Jessica Muller, namens de Cliëntenraad van MEE, is chronisch ziek en hoog opgeleid. De politiek moet terug naar de basis en in gesprek gaan met het UWV en DWI. Zij kunnen stug en kortdenkend zijn. Bij Jessica Muller werd voorgesteld dat zij theezakjes kon plakken, 32 uur per week, dat is niet haalbaar

240

Rutger Groot Wassink (GroenLinks) geeft mevrouw Muller gelijk. Het UWV en DWI kunnen veel beter kijken naar individuele situaties van mensen. Het is belangrijk dat mensen op verschillende niveaus, ook juist bij de gemeentelijke overheid in dienst kunnen komen. Als gemeentelijke overheid kan ook makkelijker rekening gehouden worden met beperkingen en chronische ziektes. Bij de Woonbond werkt iemand waarvan bekend is dat diegene niet 36 uur per week aanwezig kan zijn. Hier kan rekening mee gehouden worden. Voor ondernemers is dit wellicht iets ingewikkelder. Rutger Groot Wassink pleit voor een voorbeeldfunctie van de gemeente en de ondersteuning bij DWI moet meer op individuen gericht worden en niet op productie.

245

Rob Mulder (vertegenwoordiger van het Longfonds) wijst erop dat iedereen door de stad naar het werk toe moet. Er is in de stad veel luchtvervuiling. Roken is gevaarlijker dan luchtvervuiling en autorijden minder gevaarlijk dan luchtvervuiling. Wat gaan de politieke partijen doen om de luchtvervuiling op te lossen en het veiliger te maken?

250

Hannah Boogaard (PvdD) geeft aan dat luchtvervuiling één van de meest onderschatte gezondheidsproblemen is. We voldoen nog steeds niet aan de normen van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Dit betekent dat Amsterdammers gemiddeld korter leven dan mensen in de rest van het land en een slechtere kwaliteit van leven hebben. Hart- en vaatziekten en longaandoeningen komen rechtstreeks hieruit voort, maar dit is lastig om aan te tonen bij iemand die één van deze ziektes heeft. Naar schatting overlijden 1.000 Amsterdammers per jaar aan luchtvervuiling. In het verkiezingsprogramma

255

wordt hier ruim aandacht aan besteed. PvdD pleit voor het voldoen aan de normen door schoner vervoer en minder auto's.

260 *In hoeverre is de politiek bereid de mensen met een beperking te faciliteren bij bijvoorbeeld het zich goed individueel kunnen verplaatsen en te ondersteunen bij het huishouden? In hoeverre is de politiek bereid hier soepeler mee om te gaan? De basis moet geregeld zijn en dan komen mensen toe aan werk.*

265 Caroll Sastro (Carryonthemove) verwijst naar het VN-verdrag, dit verdrag moet hierin opgevolgd en boven alle wetten gesteld worden. Er kunnen dan makkelijk aanpassingen gedaan worden, zonder gehinderd te worden door bouwbesluiten, de Omgevingswet of andere maatregelen. Om mensen aan het werk te helpen, moet er een goede openbare ruimte zijn, toegankelijke gebouwen en goed geregeld vervoer. De gemeente moet als opdrachtgever in haar opdrachten opnemen dat het VN-verdrag boven alle andere hindernissen gesteld dient te worden.

270

Debat ronde 2

Mario van Dregt	50plus
Jacques Klok	CDA
275 Wil van Soest	PvdO

Stelling: De gemeente moet Amsterdammers altijd betrekken bij de aanpak van eenzaamheid.

280 Wil van Soest (PvdO) doet er met haar partij alles aan om de eenzaamheid terug te dringen. Met de "Lief en leed straatjes" wordt zoveel mogelijk contact gezocht met de mensen in de straten en de buurten. "Kan ik je helpen?", "Wil je een boodschap voor me doen?." "Lief" is dat je elkaar helpt. En ook met elkaar het "leed" delen is belangrijk, bijvoorbeeld bij iemand die veel verdriet heeft na een overlijden.

285 Mario van Dregt (50plus)

Dit is voor ouderen een goed initiatief. Het betrekken van mensen door de gemeente gaat in de visie van Mario van Dregt meer om de regiefunctie en het feit dat je de ogen en oren in de stad bent en de mensen in de buurt moet gebruiken om je als gemeente te souffleren van de kritieke punten en eenzaamheid. Zo kan de overheid vanuit haar zorgtaken en de regiefunctie inzicht krijgen in de problematiek en zo de buurt ondersteunen, en kunnen de andere organisaties ondersteunen bij het structureel aanpakken van de eenzaamheid. De mensen in de wijk, de huisartsenposten, de wijkteams zijn de ogen en oren van de gemeente, die als regisseur zorgzaam moet zijn voor de burgers.

295 Jacques Klok (CDA): is het hier niet mee eens. In het verkiezingsprogramma staat dat alle ouderen in Amsterdam een huisbezoek krijgen en er gekeken wordt hoe zij geholpen kunnen worden. Vitale ouderen worden in contact gebracht met minder vitale ouderen, zodat zij samen de eenzaamheid verhelpen. Het gaat niet werken als dit via de huisartsenposten loopt. We moeten door de voordeur naar binnen om te kijken hoe de situatie is en wat er nodig is om te helpen.

300 Wil van Soest (PvdO) geeft aan dat dit al gedaan wordt. De gemeenteraad is al een eind op weg. Met een aantal partijen is al een initiatiefvoorstel ingediend over hetgeen het CDA in het verkiezingsprogramma heeft opgenomen en dit wordt binnenkort uitgevoerd.

305 Mario van Dregt (50plus) merkt op dat 50plus over dit soort onderwerpen geen nieuwe ontwikkelingen aan het uitvinden is. Voor de Wmo-voorzieningen komen de gemeente of de zorgkantoren bij de mensen thuis en wordt een keukentafelgesprek gevoerd. Dit is een regiefunctie die nodig is om de problematiek in kaart te brengen.

Wil van Soest (PvdO) geeft aan dat deze mensen geen signalen mogen doorgeven. Dit is een item waaraan gewerkt kan worden.

310

Mario van Dregt (50plus) vraagt zich af hoever de gemeente wil gaan om bepaalde problemen op te lossen. Meestal wordt de privacywetgeving naar voren gebracht. Juist met dit soort zaken zou de gemeente soepeler om moeten gaan. Er moet gekeken worden of er een oplossing gevonden kan worden om achter de voordeur te kunnen kijken. Op grond van de wetgeving kan de politie niet naar binnen, terwijl er achter de deur zich iets vreselijks af kan spelen. De overheid mag zich op een gegeven moment niet meer verschuilen achter onderdelen zoals privacy.

315

Jacques Klok (CDA) merkt op dat het steeds gaat over mensen die al cliënt zijn. Het CDA wil juist voorkomen dat mensen cliënt worden. De mensen die stilletjes thuis zitten, maar niet per se iets mankeren waarvoor ze voor de Wmo in aanmerking komen, moeten ook bezocht en betrokken worden bij de rest van de maatschappij. Dit gebeurt nog te weinig.

320

Wil van Soest (PvdO) geeft aan dat dit in Amsterdam Noord al gebeurt. Er is een initiatief ingediend om de postbodes hier een taak in te geven. Zij komen in de buurt, zien bijvoorbeeld dat gordijnen gesloten blijven.

325

Lagerhuisdebat

Carolien de Heer (PvdA) merkt op dat het niet alleen ouderen zijn die eenzaam zijn. Er zijn ook heel veel andere groepen waar eenzaamheid heerst. Zij stelt voor dit onderwerp te verbreden. De aanpak eenzaamheid is gestart bij haar collega Maarten Poorter. Een belangrijk onderdeel van zijn initiatief was het betrekken van Amsterdammers/organisaties om een goede aanpak te maken. Ambtenaren kunnen dit niet alleen. Dit kunnen alleen de mensen die ook weten wat er echt speelt, in alle groepen.

330

335

Caroll Sastro (Carryonthemove) verwijst naar het project "Age friendly city" (ouderen vriendelijke stad). Het gaat daarbij om het betrekken van mensen met een beperking, bijvoorbeeld bij het organiseren van activiteiten. Deze activiteiten moeten wel toegankelijk zijn. Integrale toegankelijkheid is heel belangrijk, daarom moet de gemeente er aan werken dat al die voorzieningen waar activiteiten georganiseerd worden, integraal toegankelijk zijn.

340

Rutger Groot Wassink (GroenLinks) is het er mee eens dat eenzaamheid inderdaad niet alleen bij ouderen voorkomt. Hij complimenteert wethouder Eric van der Burg, omdat Amsterdam goed werkt aan het bestrijden van eenzaamheid. Er is in de stad grote ongelijkheid, ook in eenzaamheid. Er zijn meer laagopgeleiden die eenzaam zijn. Er zit verschil in hoe groepen mensen toegang weten te vinden tot zorg. Zijn mensen in staat om hulp te vragen? Durven zij naar de huisarts? Er zitten, bijvoorbeeld met Amsterdammers met een bi-culturele achtergrond, grote verschillen tussen. De ongelijkheid in de gezondheidszorg en in de effectiviteit van eenzaamheidsbestrijding is een nieuwe fase en een nieuwe insteek. Om eenzaamheid te bestrijden moet ervoor gezorgd worden dat al die mensen bereikt worden, niet met een postbode of andere mensen aan de deur. Er moet gezocht worden naar hoe mensen makkelijker hulp vragen en makkelijker aangeven dat ze een probleem hebben.

350

So Roustayar (Bij1) is het ermee eens dat het VN-verdrag geïmplementeerd moet worden. Stigma's moeten doorbroken worden om problemen aan te kunnen pakken en mensen mee te kunnen laten doen. Met betrekking tot de eenzaamheid zijn er verschillende soorten aspecten die meegenomen moeten worden zoals veiligheid, armoede. Deze domeinen moeten meegenomen worden om eenzaamheid te kunnen bestrijden.

355

360 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) benoemt het werk van Femke Rozema. Zij heeft zich hier jaren voor ingezet en initiatiefvoorstellen die gaan over deze ongelijkheid zijn door de hele raad overgenomen. Deze ongelijkheid is hardnekkig en is niet eenvoudig opgelost. GroenLinks zal hier altijd voor vechten.

365 Hannah Boogaard (PvdD) heeft gelezen dat één op de acht Amsterdammers ernstig eenzaam is, 35% van de Amsterdammers is matig eenzaam. Dit zijn enorme getallen. De gemeente moet zich enorm inspannen om dit te verlagen. De ongelijkheid is bijzonder bij dit probleem en ook bijzonder erg. Er zijn raakvlakken met alles wat hiervoor is gezegd. Slechte toegankelijkheid voor mensen met een scooter, omdat de lift te klein is of dat er geen lift is. De straat is veelal ingericht op auto's, er zijn stoepen waar scootmobiel niet overheen kunnen. Voor het reizen met de trein moet een reservering gemaakt worden. Op deze manier wordt de zelfstandigheid beperkt. Openbare ruimtes moeten aangepast worden op het aantrekkelijk maken van ontmoetingen.

370 Wil van Soest (PvdO) merkt op dat "Age friendly city" ontstaan is door de motie van de PvdO over een dementievriendelijke stad. Eric van der Burg heeft dit opgepakt, maar hij is vergeten hier geld bij te leggen. We moeten ons nu hard maken dat er geld bij komt. Het programma kan niet uitgevoerd worden, omdat er geen geld voor beschikbaar is.

380 Doriënke de Grave (VVD) bedankt Rutger Groot Wassink voor het compliment voor de aanpak van eenzaamheid in Amsterdam. Alle Amsterdammers zijn bevraagd over goede ideeën. Dit ligt nu ter uitvoering voor in de vorm van pilots. Er is heel veel geld voor beschikbaar.

Wil van Soest (PvdO) licht toe dat er een motie van wantrouwen ingediend is, omdat Eric van der Brug weigerde geld erin te steken. Er moet nog steeds geld bij.

385 Cobie Groenendijk (SP) vraagt zich met betrekking tot eenzaamheid af wat er aan de hand is. Hoe kan het dat, volgens cijfers van de GGD, 80.000 Amsterdammers in ernstige eenzaamheid leven? Als je alleen bent, kun je je prima verbonden voelen met andere mensen. Er is blijkbaar een epidemie in de stad en in het land aan de gang, waarin mensen te midden van vele mensen zich toch diep eenzaam kunnen voelen. We leven decennialang in een land waarin ons geleerd is minder solidair met elkaar te zijn en minder elkaar nabij te zijn. Iedereen moet het voor zich doen. Op deze manier wordt een samenleving gekweekt waarin mensen zich minder verbonden voelen met elkaar. Meer dan eten en drinken zijn mensen gemaakt om zich met elkaar te verbinden. Daar worden we gelukkig van, daar kweken we betekenis mee in ons leven. Als er iets aan eenzaamheid gedaan moet worden dan lukt dat niet alleen met geld, maar dan moeten we gaan leren luisteren naar onze diepe behoefte: ons verbinden.

400 Jacques Klok (CDA) geeft aan dat het niet makkelijk is om aan te pakken, eenzaamheid is echt een probleem. Bejaardenhuizen hebben een slecht imago gekregen, terwijl er vroeger ook heel veel mensen met plezier woonden. Deze bezuinigingsmaatregel kan niet zomaar meer teruggedraaid worden. Initiatieven vanuit de stad, vanuit de bewoners zelf, om samen, zelfstandig te gaan wonen, moeten ondersteund worden. De Gemeente Amsterdam mag haar maatschappelijk onroerend goed hiervoor inzetten.

405 Doriënke de Grave (VVD) voelt zich aangesproken door de notie dat mensen ten diepste gezelschap wensen en sociale wezens zijn. Het gaat niet alleen om geld, het gaat ook om een mindset en hoe je met elkaar omgaat. Bijzonder veel vrijwilligers werken nog steeds in Amsterdam aan verbinding. Signaleren van eenzaamheid kan nadrukkelijk bij woningcorporaties neergelegd worden als een functie die valt onder buurtbeheer.

410 Cobie Groenendijk (SP) is van mening dat het een verheugend beeld is dat we moeten stoppen met elkaar afleren ons te verbinden en dat de overheid daarin moet faciliteren.

Vragen vanuit de zaal

415 *Saar Boerlage is verbaasd. Veel eenzaamheid in de stad wordt veroorzaakt doordat huizen niet geschikt zijn. Als iemand de trap niet meer op en af kan, of de familie/vrienden dat niet kunnen, dan bestaat de kans dat deze persoon vereenzaamt. Wat kan de gemeenteraad dan doen? Goede woningen bouwen voor ouderen en anderen die eenzaam zijn. De suggestie van Saar Boerlage is: meer bouwen, zodat al die mensen die hoog wonen en geen trappen meer op kunnen lopen, kunnen verhuizen. De huizen met trappen komen dan weer beschikbaar voor de jongeren.*

420 Caroll Sastro (carryonthemove) geeft aan dat dit aansluit bij de opmerking van Wil van Soest (PvdO) dat er meer geld nodig is. Integrale toegankelijkheid is ook van toepassing bij bouwen. Er is een enorm bedrag vrijgemaakt om toegankelijkheid te verbeteren. Caroll Sastro stelt voor dat de eerste motie zou kunnen gaan over wat er met dit geld gedaan kan worden.

425 *Annyk Haveman vraagt aandacht voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Veel mensen worden uitgesloten, gestigmatiseerd, zijn angstig, zitten thuis achter de geraniums, durven niet mee te doen, worden niet uitgenodigd en worden achtervolgd/opgejaagd. De media geven veel aandacht aan verwarde personen. Dit helpt niet. Mensen zijn bang. Annyk Haveman pleit ervoor om ook deze mensen te betrekken en dialoogsessies te houden.*

430 Matthijs Pontier (Piratenpartij) geeft aan dat het over een bewustwordingsprobleem gaat. Stigmatisering is voor een groot deel een gevolg van gebrek aan kennis. Daarnaast wil een groot deel van deze mensen zelf iets doen aan eenzaamheid, maar loopt tegen muren op en daarom lukt het niet om andere mensen te bereiken. De Piratenpartij is voorstander van innovatieve oplossingen. Intelligente zorgtechnologie kan helpen om mensen met elkaar te verbinden. Het betreft een systeem waarin mensen die een zorgvraag hebben of eenzaam zijn makkelijk een maatje kunnen vinden.

440 *Jazie Velduyzen (Bij1) is van mening dat de stelling betrekking heeft op versterken van de lokale democratie. In hoeverre zijn de politieke partijen bereid te gaan decentraliseren en mensen meer zichzelf te laten organiseren op een bepaald niveau?*

445 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) is hier voorstander van. Democratie moet op een zo laag mogelijk niveau georganiseerd worden. Er moet veel meer gebruik gemaakt worden van de ervaringen van de mensen zelf. Zij kunnen helpen om maatwerk te realiseren en helpen om mensen te bereiken die nu niet bereikt worden. Bij elk onderwerp van vanavond is het belangrijk dat mensen betrokken worden bij de vorming van beleid. Dit maakt uiteindelijk het beleid beter.

Mevrouw: Wat wordt er gedaan voor jongeren die eenzaam zijn.

450 Carolien de Heer (PvdA) geeft aan dat dit een belangrijk punt is. Er kan niet alleen maar aandacht besteed worden aan ouderen die eenzaam zijn, er zijn zoveel verschillende groepen. Er moet breed aan mensen zelf gevraagd worden wat er nodig is.

455 *Uit het publiek: er wordt gesproken over banen creëren voor mensen met een handicap en het toegankelijk maken van gebouwen en openbare ruimten. In elk stadsdeel zijn groepen actief voor de toegankelijkheid van de gebouwen en de openbare ruimten. Vraag deze mensen wat ze nodig hebben, wat er nodig is om de ruimtes écht toegankelijk te maken voor iedereen. Probeer om mensen met een psychische aandoening te betrekken die zelf weten wat er aan de hand is en wat er speelt. Luister naar deze mensen.*

460 *Ida Kahlmann: In Nieuw West zijn door het stoppen van subsidie voorzieningen verdwenen. De vrijwilligers zijn er nog wel. Wordt hier aandacht aan besteed? Over anderhalf jaar zijn deze vrijwilligers niet meer te vinden.*

465 Hannah Boogaard (PvdD) is van mening dat een groot deel van het netwerk, de infrastructuur, al in de stad ligt. De PvdD pleit voor een signaleringsnetwerk door al die mensen en organisaties met elkaar te verbinden, zoals de huisarts waar steeds meer mensen met psychische klachten terecht komen.

Het is Mascha ten Bruggencate (D66) niet bekend om welke vrijwilligers het gaat, wat er is afgesproken en of erop bezuinigd wordt of dat het voortgezet kan worden.

470 Pauze

Debat ronde 3

Hannah Boogaard	PvdD
So Roustayar	Bij1
Rutger Groot Wassink	GroenLinks

475 De gemeente moet meer innovatieve oplossingen aanjagen, zodat kwetsbare Amsterdammers in hun buurt blijven

480 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) weet niet precies wat innovatieve oplossingen zijn, maar vindt het wel belangrijk dat mensen in hun buurt kunnen blijven wonen. Dit heeft ook te maken met voldoende betaalbare woningen, voldoende sociale huurwoningen. Het gaat er ook om dat je kijkt naar hoe je mensen bij elkaar kunt brengen. Zo'n 15 jaar geleden is in Amsterdam West gebouwd voor woongroepen. Er moet meer levensloopbestendig gebouwd worden. Er moet meer gekeken worden hoe mensen bij elkaar kunnen gaan wonen. Misschien dat ze dat nu nog zelfstandig willen, maar dat
485 ze dat misschien later wel prettig vinden. De vraag is ook of mensen dat altijd per se willen. Mensen moeten het kunnen. Het is even belangrijk dat mensen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Hoe gaan we om met eigen bijdrages? GroenLinks heeft veel initiatieven ingediend om de eigen bijdrage te verlagen of af te schaffen. Deze zaken maken het dat mensen net iets meer geld hebben en dus net wat mobieler zijn en sneller uit een positie kunnen komen.

490 Hannah Boogaard (PvdD) sluit zich aan bij Rutger Groot Wassink. De PvdD heeft zich altijd verzet tegen de bezuinigingen in de zorg. Hannah Boogaard werkt zelf in de zorg en zij ziet dat veel dingen die wegbezuinigd zijn, opschuiven. Er komen steeds meer ouderen op de spoedeisende hulp, steeds meer ziekenhuisopnames, omdat mensen in het weekend niet naar huis kunnen, omdat er geen
495 thuiszorg of wijkverpleging geregeld kan worden. Deze mensen zijn uiteindelijk slechter af dan wanneer zij goede zorg thuis hebben. De meeste ouderen willen zo lang mogelijk thuis wonen en in ieder geval in hun eigen buurt blijven. Bij innovatieve oplossingen kan gedacht worden aan hulpmiddelen en zorgrobots waar ook veel mee geëxperimenteerd wordt die mensen kunnen helpen om zolang mogelijk in hun eigen huis te kunnen blijven. Zo'n robot is nu nog niet heel algemeen. Hannah Boogaard plaatst ook kanttekeningen in verband met de privacy. Er zijn robots die door middel van een camera contact maken met de zorgverlener. Wie kan daar allemaal bij? Dat is nog niet duidelijk.
500 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) is van mening dat het voor veel mensen belangrijk is dat zij in hun buurt contact met elkaar kunnen hebben. In elke buurt zou ervoor gezorgd moeten worden dat er genoeg ruimte is waar mensen terecht kunnen zonder dat de koffie daar 1,50 kost. De coalitie heeft veel gemeentelijk vastgoed verkocht. Gemeentelijk vastgoed is nou juist een sturingsinstrument. In Nieuw-West heb je Ru Paré, allerlei organisaties zijn daar actief, daar kunnen de buurtbewoners naartoe. Laagdrempelig, dat zou meer moeten gebeuren.

510 So Roustayar (Bij1) is van mening dat er voor gewaakt moet worden dat de gemeente niet wederom een beleid gaat schrijven en top down gaat implementeren. Er moet juist van onderaf georganiseerd worden. Er is net al gezegd dat er veel vrijwilligers zijn en veel *grassroots*-organisaties die over veel deskundigheid beschikken. Dit moeten we omarmen en die mensen moeten met de beleidsmakers aan tafel gaan zitten om de nodige veranderingen teweeg te brengen. Het is niet een óf-óf beleid,

515 het is een én-én beleid. De domeinen moeten met elkaar integreren. Er is nog heel veel lege kantoor-
ruimte, dit kan opnieuw gebruikt worden. Dit is een duurzame oplossing. Hier kunnen ook ongedo-
cumenteerde vluchtelingen en daklozen opgevangen worden. Er is net een manifest getekend met
aanbevelingen vanuit organisaties. Deze moeten serieus genomen worden en zouden door alle par-
tijen ondertekend moeten worden.

520 Hannah Boogaard (PvdD) merkt op dat innovaties nooit in de plaats moeten komen van menselijk
contact daar waar het nodig is. Er zijn mensen die vier of vijf keer per dag moeten dialyseren. Zij
kunnen bijna niet weg, bijna niet buiten de stad komen. De stad heeft de plicht om de initiatieven die
er al zijn te verenigen en te steunen, zodat deze mensen niet vereenzamen.

525 Lagerhuisdebat

Jacques Klok (CDA) verwijst naar het verkiezingsprogramma zijn partij. Hierin is opgenomen dat de
huishoudelijk hulp, die vanuit de Wmo wordt bekostigd, op kosten van de gemeente verruimd wordt
om meer tijd aan de mensen te besteden. Een uurtje extra in de maand, zodat ze zelf kunnen bepa-
len of ze koffie gaan drinken of naar buiten gaan voor een boodschap. Dit is de eerste stap die gezet
530 kan worden door de overheid om die mensen wat meer te ondersteunen.

Wil van Soest (PvdO) heeft een e-mail ontvangen van 30 mensen van boven de 65 jaar die graag in
hun buurt wilden blijven wonen. Hier was een lift voor nodig. De woningcorporatie gaf aan dat dit
mogelijk is, maar te duur. Deze mensen hebben Wil van Soest, als raadslid, verzocht om bij de ge-
535 meente subsidie aan te vragen. Wellicht lukt dit in het kader van toegankelijkheid. Er moet ook naar
dit soort oplossingen gekeken worden.

Carolien de Heer (PvdA) verbaast zich erover dat dit niet kan. Hier moet naar gekeken worden en zij
stelt voor dat alle partijen een motie indienen, zodat dit geregeld kan worden. Carolien de Heer weet
540 niet zo goed wat innovatieve oplossingen zijn. Zij koppelt dit aan wat nodig is om ervoor te zorgen
dat Amsterdammers in de buurt blijven wonen. Wonen is heel belangrijk en ervoor zorgen dat niet al
die woningen verkocht worden ook. Er moeten voldoende woningen zijn voor kwetsbare mensen. Op
dit moment is er een tekort aan laagdrempelige voorzieningen waar mensen makkelijk naar binnen
kunnen lopen. Voorzieningen waar ook mensen aanwezig zijn aan wie makkelijk iets gevraagd kan
545 worden, een wijkverpleegkundige of een sociaal wijkteamwerker. Hier moet geld voor beschikbaar
komen. De coalitie heeft enorm bezuinigd op de stadsdelen, op dit soort zaken en dit soort basis-
voorzieningen in de wijk. Dit moet echt verbeterd worden.

Mario van Dregt (50plus) is het eens met de voorgaande sprekers. Tijdens een werkbezoek in Sloten
550 werd aangegeven dat de mensen, jong en oud, daar wilden blijven wonen. Er is weinig ruimte om te
bouwen/uitbreiding. Het gaat om sportvelden of er moet industrie verplaatst worden, maar hierbij
loopt men tegen de regelgeving aan. Over drie tot vier jaar staat de bestaande regelgeving toe dit te
doen. Als we willen dat mensen in de eigen wijk blijven wonen dan moeten daar voorzieningen voor
getroffen worden, maar dan moet de gemeente ook de bereidheid hebben om lange procedures te
555 verkorten en kijken of er sneller beslissingen genomen kunnen worden over bestemmingen van be-
paalde grond binnen de bestemmingsplannen

Mascha ten Bruggencate (D66) vraagt zich af of volbouwen de oplossing is. Mensen worden op een
andere manier oud, mensen leven op een andere manier en willen hun leven allemaal op hun eigen
560 manier indelen. Het is belangrijk om na te denken over flexibele woningen, bijvoorbeeld kangoeroe
woningen waar mensen voor elkaar kunnen zorgen. Mensen wonen apart van elkaar, maar kunnen
toch voor elkaar zorgen. Dergelijke nieuwe concepten bestaan en daarover moet nagedacht worden.
Er moet niet voor iedereen een standaard 3-kamerwoning gebouwd worden. Voor sommige mensen
past dit wel en voor sommige mensen niet. In Zwolle wonen mensen in een hofje bij elkaar en kun-
565 nen zo voor elkaar zorgen. Op de manier zoals zij dat zelf willen.

570 Cobie Groenendijk (SP) is blij dat Laurens Ivens de afgelopen vier jaar wethouder is geweest van wo-
nen. Hij heeft er met de coalitie voor gezorgd dat er 30.000 woningen zijn gebouwd in de afgelopen
termijn. Sinds de jaren 80 is er niet meer zoveel gebouwd. De meeste van die woningen zijn aanpas-
baar voor ouderen. De SP wil ook graag in Amsterdam het plan overnemen om buurtzorghuizen te
575 maken. De zorg is opgeknipt in verschillende domeinen en verschillende financiële stromingen. Het
vorige kabinet heeft veel verzorgingshuizen gesloten en de zorg aan de markt overgelaten. Hierdoor
hebben veel mensen problemen gekregen met het krijgen van de benodigde zorg. Het is belangrijk
dat ook in Amsterdam, kleinschalig en in buurten, zorgbuurthuizen komen waar mensen kunnen
wonen en waar mensen die nog thuis wonen hun maaltijd kunnen halen, waar de huisarts spreekuur
houdt en waar mensen voorzieningen kunnen hebben voor dagbesteding.

580 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) merkt op dat die 30.000 woning er nog niet zijn. Deze zijn in aan-
bouw genomen. Er moeten in buurten genoeg betaalbare woningen blijven. De solidariteit tussen
ziek en gezond moet versterkt worden. Dit kan deels door de inkomenspositie van kwetsbare men-
sen te versterken. GroenLinks wil een gemeentelijke zorgpolis en het afschaffen van de eigen bijdra-
ge. Mensen die net wat kwetsbaarder zijn, moeten soms door de eigen bijdragen zoveel betalen dat
het hen ook daarin beperkt. Dit is echts iets waar we vanaf moeten.

585 So Roustayar (Bij1) verwijst naar het extra uurtje waar Jacques Klok van het CDA het eerder over had.
Dit lost het probleem niet op. Er moet ook niet over kwetsbare groepen gesproken worden, deze
mensen worden door de samenleving in een kwetsbare positie gebracht. Het is niet dat de mensen
de buurt uit willen, maar door de ver-yupping en de enorm hoge prijzen worden mensen wegge-
590 drukt.

Jacques Klok (CDA) is van mening dat de mensen zichzelf kunnen helpen. We moeten niet vertrou-
wen op de overheid, we moeten mensen helpen om het zelf te doen.

595 So Roustayar (Bij1) wijst erop dat het een taak is van de overheid, maar de overheid heeft tot nu toe
alles aan de marktwerking overgelaten. Alle sociale voorzieningen zijn aan de markt overgelaten.

Jacques klok (CDA) merkt op dat het met te veel regels is opgetuigd waardoor de mensen niet meer
zelf als maatschappij, als vrienden, als buurtbewoners, met elkaar een probleem kunnen aanpakken.

600 Matthijs Pontier (Piratenpartij) is van mening dat het er niet omgaat dat de politiek bepaalt dat men-
sen in de buurt moeten blijven wonen. Het gaat er in de eerste plaats om wat de mensen zelf willen
en vervolgens is het aan de politiek om dat mogelijk te maken. Er moet met mensen om de tafel ge-
gaan worden om te kijken waar behoefte aan is. Het kan zijn dat mensen in hun eigen woning blijven
wonen en technische oplossingen nodig hebben om dit mogelijk te maken. Dit kan dan samen ont-
605 wikkeld gaan worden met technuten en de mensen zelf. Sommigen mensen willen samen in een
woongroep wonen zodat zij voor elkaar kunnen zorgen. Ook is het mogelijk dat jongeren en ouderen
samen gaan wonen of dat andere groepen mensen gaan samenleven die dat graag willen. Het gaan
er om dat er in de behoefte voorzien wordt en niet dat dat totaal beslist wordt.

610 Hannah Boogaard (PvdD) sluit aan bij de SP. Het is een probleem dat mensen niet in hun buurt kun-
nen blijven wonen, dit is vanuit de landelijke overheid doorgeschoven. PvdD is tegen de marktwer-
king. Steeds meer ouderen worden in het ziekenhuis opgenomen terwijl het eigenlijk niet nodig is. Zij
zijn te lang thuisgebleven met te slechte zorg. Deze mensen worden opgevangen in het ziekenhuis en
hebben intensieve zorg nodig, ook thuis. Dit willen ze ook, want daar willen ze wonen. In het week-
615 end kunnen de mensen niet naar huis met intensievere thuiszorg. Zij blijven in het ziekenhuis en ra-
ken hierdoor verward. Van die groep 65-plussers overlijdt 20% als gevolg van die ziekenhuisopname

door algehele verslechtering en 30% heeft blijvend functieverlies. Innovatief is ook iets kunnen regelen in het weekend.

620 Caroll Sastro (carryonthemove) verwijst naar het VN-verdrag. Als dit verdrag voorop gesteld wordt en leidend wordt, is er geen regelgeving die een belemmering kan zijn.

Vragen vanuit de zaal

625 *Eddy Marsman: Bij de innovatieve oplossingen zouden de mensen betrokken moeten worden en ze samen te laten werken met techneuten. Misschien worden hierdoor nog extra banen gecreëerd. Toegankelijkheid zou ook vergroot kunnen worden door de ontwikkeling van exoskeletten.*

Carolien de Heer (PvdA) weet niet of dat gaat werken, maar zij is bereid dit te proberen. Creëren van extra werk is altijd goed. Mensen moeten betrokken worden. Men moet weten wat er nodig is.

630 *Carien Rombach spreekt namens de vereniging KansPlus. Zelf heeft ze een verstandelijk gehandicapte zoon. Zij vraagt de aanwezigen om het beleid dat al in 2015 is afgesproken, programma huisvesting kwetsbare groepen, daadwerkelijk uit te gaan voeren. Er zouden jaarlijks 100 woningen beschikbaar komen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking. Nu zouden dat er 200 moeten zijn, maar er zijn slechts 10 woningen beschikbaar gekomen.*

635 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) beaamt dat dit afgesproken was door de coalitie en dit is niet uitgevoerd. Femke Rozema heeft hier meermaals om gevraagd, maar het is er nog niet. Dat is een slechte zaak. Voor heel veel groepen is die huisvesting nodig in de stad. GroenLinks wil zich hier heel graag voor inzetten. Rutger Groot Wassink is ook benieuwd naar de verklaring van de coalitiepartijen.

640 Cobie Groenendijk (SP) is nog geen onderdeel van de gemeenteraad. Er zijn nog veel meer groepen met een beperking, niet alleen de verstandelijk gehandicapten. Deze stelling geldt ook voor de mensen die dakloos zijn of mensen met psychiatrische problemen. Er zijn veel mensen in Amsterdam met een beperking die problemen hebben met toegang tot woningen. In het verkiezingsprogramma staat dat er 5.000 woningen beschikbaar komen, met voorrang voor Amsterdammers die daar de noodzaak toe hebben.

650 *Uit de zaal wordt verwondering uitgesproken over het gebruik van de term "kangoeroewoningen". Dit bevestigt dat betaalbaarheid van woningen en leefbaarheid aan elkaar gekoppeld zijn. Waarom heeft de D66 de positie ingenomen om 40% sociale woningbouw af te schieten, dit is een cruciaal element.*

655 Mascha ten Bruggencate (D66) heeft de term kangoeroewoning niet zelf bedacht, dergelijke woningen heten zo. De discussie over die 40% sociale huurwoningen gaat over 40% sociale huur, 40% middenhuur en 20% duur. De D66 wil dat er heel veel middenhuur komt en heel veel middenhuur gebouwd wordt, waardoor er meer mensen kunnen doorschuiven van een sociale huurwoning naar een middeldure huurwoning.

660 *Uit de zaal, persoon met psychiatrische kwetsbaarheid: In Amsterdam wordt veel gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigheid. Hoe vinden jullie het om meer ervaringsdeskundigheid in te zetten, zodat kwetsbare Amsterdammers in de buurt kunnen blijven wonen?*

So Roustayar (Bij1) is van mening dat mensen die op allerlei gebieden deskundig zijn, verstandelijk gehandicapten of geestelijk gehandicapten, aangenomen kunnen worden als deskundigen en binnen de gemeente als adviseurs kunnen gaan werken om bepaald beleid uit te gaan voeren.

665

Debat ronde 4

Dorienke de Grave

VVD

Cobie Groenendijk

SP

670 Caroll Sastro

Carryonthemove

Stelling: Het gemeentelijke zorginkoopbeleid moet verbeteren door ervaringen van cliënten en mantelzorgers leidend te laten zijn.

675 Dorienke de Grave (VVD) is van mening dat de zorginkoop zo moet zijn dat het snel beschikbaar is indien het nodig is en dat het goed is van kwaliteit. Wat is dan goede kwaliteit? De cliënten zijn de beste deskundigen om daar een oordeel over te geven. Er moet gestreefd worden naar integratie. Dat kan op vele manieren. Er zou ook gedacht kunnen worden aan wat meer scores/ratings ophalen. Men kan proberen op te halen wat iemand vond van bijvoorbeeld een taxirit of van bepaalde zorg.
680 Hoe waardeert u het? Dit leidt tot representativiteit. Zo wordt duidelijk wat wel goed werkt en wat niet.

685 Cobie Groenendijk (SP) benoemt het adagium "Power to the people". De zorg wordt gemaakt en ingericht door de mensen die de zorg gebruiken, de mensen die zorg nodig hebben, de mensen die daar omheen staan en de zorgverleners. Amsterdam heeft het de afgelopen jaren goed gedaan, heeft steeds meer zorgtaken naar zich toe gekregen door decentralisaties. Wat we ook zien is dat, met de marktwerking die al in de landelijke zorg gelding doet, de gemeente daarmee besmet is geraakt. Niet alleen zijn er verzorgingshuizen gesloten, niet alleen is er bezuinigd op de medewerkers in die verzorgingshuizen, maar nu is ook te zien dat de gemeentelijke zorg conform de marktwerking wordt ingericht. Dezelfde fenomenen als bij de ziekenhuiszorg zijn zichtbaar. De kwaliteit wordt slechter voor de mensen die de zorg gebruiken, de mensen die thuiszorg nodig hebben, krijgen steeds minder uren. De mensen die de zorg moeten verlenen moeten werken onder abominabele condities, flexcontracten/nul-urencontracten. De SP is tegen de marktwerking in de zorg. Er moet gezorgd worden voor één stedelijke thuiszorgorganisatie, zodat de mensen zorg krijgen die ze nodig hebben en dat de mensen die het werk moeten doen een fatsoenlijk arbeidscontract krijgen.
690
695

Dorienke de Grave (VVD) is voorstander van de marktwerking en zij is het met de stelling eens dat mensen in de zorg fatsoenlijk betaald moeten worden. Dorienke de Grave is geen voorstander van één groot moloch voor heel Amsterdam. Er moet juist naar het maatwerk toe gewerkt worden.
700

Cobie Groenendijk (SP) verwijst naar de ontwikkelingen in de landelijke en de stedelijk zorg. Cliënten zoeken een zorgverlener waarbij zij zich op hun gemak voelen. Mensen willen dat iemand thuiszorg levert met wie ze een band kunnen opbouwen. Dit is goed voor de eenzaamheidsbestrijding en de kwaliteit van de zorg. Dit is wat ouderen willen, zij willen niet shoppen voor verzekeraars en ook niet voor thuiszorg.
705

Caroll Sastro (carryonthemove) is er voorstander van dat alle ervaringsdeskundigheid geprofessionaliseerd wordt. Zij heeft meegeschreven aan het verkiezingsprogramma van Bij1 en zij hoort heel veel terug van wat zij daar ingebracht heeft. Caroll Sastro was ooit aangesloten bij Bij1 en zij staat nog steeds achter hun ideeën.
710

Als Caroll Sastro aan zorg denkt, denkt zij bijvoorbeeld aan Gert-Jan uit Amsterdam Zuidoost die twee weken in zijn bed, in zijn eigen ontlasting heeft gelegen, omdat hij niet geholpen werd. Tevens heeft hij weken moeten wachten op een reparatie aan zijn rolstoel. Toen zijn rolstoel terugkwam, is hij overleden.
715

Hellen, collega van Caroll Sastro, heeft te maken gekregen met een ondeugdelijke scootmobiel die op hol geslagen is. Het heeft weken geduurd voordat de scootmobiel gerepareerd was. Als dit soort situatie ontstaan, moet er ook echt snel iets ondernomen worden. Het heeft te maken met het zorginkoopbeleid. Welke afspraken worden er gemaakt met de leveranciers?

720 Dorienke de Grave (VVD) betreurt het deze verhalen te moeten horen. Dit is precies wat niet wenselijk is.

Caroll Sastro concludeert dat er iets niet goed gaat. Bij een GGZ-bijeenkomst werd aangegeven dat er te weinig bedden zijn, waardoor mensen langer op straat blijven en niet meteen geholpen worden.

725 Caroll Sastro is nog niet helemaal ingebed in de politiek, zij heeft nog niet altijd kant en klare ideeën. Het is niet haar plan om het wiel uit te vinden. Het streven is om een eigen raad te hebben met mensen die een zwakke positie hebben in de maatschappij. Samen kan er over problemen gepraat worden en deze mensen kunnen adviseren hoe de moties op inhoud indienend kunnen worden.

730

Lagerhuis debat

Mario Van Dregt (50plus) hoort twee standpunten die lijnrecht tegenover elkaar staan, één gezamenlijke dienst en de marktwerking. Diversiteit is in het zorgaanbod essentieel, dit geeft keuzemogelijkheden. Bij één moloch heeft de burger geen keuze. De gemeentelijke overheid moet ervoor zorgen

735 dat er kwaliteit geleverd wordt. Die wordt niet alleen gerealiseerd door een technisch verhaal op het gebied van inkoopbeleid, maar ook een Programma van Eisen en toetsing achteraf en tussendoor of de afgesproken zorg geleverd wordt. In de zorg moet één ding niet vergeten worden: het betreft kwetsbare groepen. Of een zorgverlener goed of niet goed is, is essentieel om toetsing te kunnen uitvoeren. Er bestaat een soort gezagsverhouding tussen de hulpverlener en degene die de hulp ontvangt.

740 In de praktijk wordt gemerkt dat mensen die hulpbehoevend zijn en hulp krijgen zich niet durven uit te spreken op het moment dat het wat minder gaat of als zij niet krijgen wat ze willen, omdat er een hiërarchische machtspositie is. De overheid moet ervoor zorgen dat er zorg en diversiteit aangeboden wordt en iedereen de gelegenheid krijgt de toetsing uit te voeren.

745 Jacques Klok (CDA) vult aan dat dit schreeuwt om een innovatieve oplossing, een app waarmee alle zorgverleners (huisarts, wijkverpleging, mantelzorgers) beoordeeld kunnen worden door de cliënten. Een Uber voor de Amsterdamse zorg.

Mascha ten Bruggencate (D66) is inmiddels van mening dat een app niet voor alles een oplossing is.

750 Het CDA denkt nog van wel. Ervaringen van cliënten en mantelzorgers moeten worden meegenomen. Dit kan veel beter op het moment dat een cliënt een keuze heeft en er verschillende aanbieders zijn en een gebruiker van zorg of een mantelzorger denkt: Dit past mij beter/minder. Als de gemeente alles organiseert dan wordt het: wat de gemeente doet, is perfect. Het is bekend dat dat niet zo is. Mascha ten Bruggencate is er voorstander van dat de markt hier een klein beetje op inspeelt en er moet vernieuwing mogelijk zijn.

755

Rutger Groot Wassink (GroenLinks) is van mening dat het niet per se om kiezen gaat. GroenLinks zou ook bij voorkeur de marktwerking terugdringen, omdat hierin is doorgeslagen, ook in de zorg. Dit gaat over het aanbestedingsbeleid van de gemeente. Gelukkig wordt er niet alleen naar prijs gekeken. Ervaringen van cliënten en mantelzorgers zouden hier sterker meegenomen moeten worden in de voorwaarden voor aanbestedingen. Dit betekent dat de belangenbehartiging van cliënten en mantelzorgers verbeterd moet worden en de ervaringen naar binnen gehaald moeten worden. Een app is niet genoeg, er moet veel meer vooraf geregeld worden om niet achteraf iets te corrigeren.

760

765 Carolien de Heer (PvdA) licht toe dat zij in de GGZ gewerkt heeft en zij zich bezighield met zorgverkoop. De verzekeraar had als voorwaarde dat er gewerkt moest worden met ervaringsdeskundigen. Dit was heel erg inspirerend. Dit kan in de politiek ook gedaan worden. Dan zijn er niet alleen cliënten aan wie de zorg verleend wordt, maar ook de ervaringsdeskundigen die bij die organisaties werken, die moeten er zijn, willen wij zorg gaan inkopen. De cliënten en de mantelzorgers moeten be-

770 vraagd worden, maar er kan nog meer. Mensen die ervaring hebben, moeten in de organisaties aan
het werk gaan. Dit kan gestimuleerd worden door het zorginkoopbeleid.
Matthijs Pontier (Piratenpartij) merkt op dat de mensen die voorstander zijn van marktwerking alles
willen meten. Er wordt dan geoptimaliseerd op kostenefficiëntie en een bepaalde waardering. Dit
kan alleen als alles gemeten wordt en dat levert juist bureaucratie op. Dit kan alleen werken als men
775 ervan uitgaat dat de zorgverleners niet te vertrouwen zijn en zonder dat soort waarderingen geen
goed werk doen. Meten is weten is tijd- en geldverspilling als mensen uit zichzelf een intrinsieke mo-
tivatie hebben om goed werk te leveren. Het risico van één thuiszorginstelling is dat het een een-
heidsworst wordt waarbij zorgverleners een bepaalde manier van werken hebben en dat zij zich on-
voldoende aanpassen op de wensen van de patiënten. Daar heeft de Piratenpartij een goede oplos-
780 sing voor. Op initiatief van de Piratenpartij is in Amsterdam West een initiatief uit IJsland voor *E-
Democracy* ingevoerd. Dit is zo succesvol dat het over de hele stad wordt uitgerold. Er zijn ook zorg-
instellingen die ermee werken. Hiermee worden de beste ideeën opgehaald bij patiënten en zorgver-
leners over verbetering in het werk en mensen kunnen hun individuele voorkeuren aangeven. Dit is
al ingezet bij zorginstellingen en kan ook ingezet worden bij bijvoorbeeld de thuiszorg.

785 Cobie Groenendijk (SP) is zelf een zorgverlener/psychiater die gebukt gaat onder de marktwerking en
het enorme wantrouwen. Hier gaat 40% van de tijd in zitten, tijd die niet meer besteed kan worden
aan patiënten en cliënten. Dit moet stoppen. Met betrekking tot de ervaringen van cliënten en man-
telzorgers moet men terug naar de basis. Wat in het zorgtraject gezegd wordt, moet veilig blijven in
790 de kamer van de zorgverlener (privacy). De autoriteit persoonsgegevens heeft afgelopen week Ne-
derlandse gemeenten een tik op de vingers gegeven. De privacy van de burgers in de steden via de
Wmo-zorg en de Jeugdzorg is in gevaar. Er moet beter gezorgd worden voor de privacy van de cliën-
ten. Er is een landelijke screening gedaan door de landelijke patiëntenfederatie Mind. Deze screening
geeft een aantal problemen weer. Eén op de drie mensen die zorg gebruikt of zorg nodig heeft in de
795 gemeente geeft aan geen vrije toegang tot de zorg te hebben. Wat staat aan top? De kosten. Eén op
de drie cliënten in het land mijdt vanwege de kosten de zorg die gemeenten geven. Twintig procent
van de mensen maakt geen gebruik van hulp bij het huishouden. 20% mijdt het aanvragen van een
hulpmiddel. Daarnaast geven mensen aan niet te weten waar zij moeten zijn om de hulp te krijgen.
Dit moet serieus genomen worden. De SP gaat zich hier hard voor maken.

800 Wil Soest (PvdO) mist het persoonsgebonden budget hierin. Er kan ook bijvoorbeeld hulp in het huis-
houden verkregen worden via het persoonsgebonden budget. Dit is nu door de Gemeente Amster-
dam een beetje een ontmoedigingsbeleid geworden. Mensen zijn bang gemaakt over de bijbehoren-
de administratie. Per Saldo kan dit verzorgen.

805 Caroll Sastro (carryonthemove) merkt op dat de gemeenteraad in 2015 een participatienota heeft
opgesteld en vastgesteld in relatie tot ervaringsdeskundigen. Dit is gecentraliseerd waardoor de in-
spraak van alle stadsdelen is ontnomen. Caroll Sastro pleit ervoor om de Participatienota ongedaan
te maken en terug te gaan naar de lokale raden.

810 Mario van Dregt (50plus) meent dat klantervaringen essentieel zijn voor het inkoopbeleid van de
gemeente. Er moet voor gewaakt worden dat men in de houding gaat zitten van: we hebben met
iedereen gesproken, het inkoopbeleid is met het Programma van Eisen neergelegd dan zal het wel
goed zijn. Grote zorginstellingen en andere organisaties hebben mensen ingehuurd om het inkoop-
815 beleid zo te schrijven dat de gemeente krijgt wat ze wil horen. Er moet achteraf of tussendoor con-
trole blijven. Is wat ingekocht is, getoetst en verkregen? Toetsing is meer dan theoretisch toetsing.

820 Vragen vanuit de zaal

Jacqueline Gomes is beleidsadviseur Jeugdwet, Wmo en Passend Onderwijs bij Per Saldo, de belangenvereniging voor mensen die met een eigen budget of een persoonsgebonden budget zorg en ondersteuning organiseren. Hierbij is maatwerk mogelijk, zorg op de momenten dat het de mensen past en niet via een lijst, nu ben je aan de beurt, waardoor mensen te laat op hun werk komen. Het ontmoedigingsbeleid voor het persoonsgebonden budget is een landelijke tendens. Mensen hebben angst en weten niet wat er allemaal mogelijk is met een persoonsgebonden budget. Er is meer mogelijk en het persoonsgebonden budget moet geborgd worden in de komende gemeenteraadsperiode. Wil van Soest (PvdO) geeft aan dat er steeds geprobeerd moet worden om meer mensen een persoonsgebonden budget te laten krijgen. Er is dan vrijheid om te kiezen voor het moment van hulp, dit kunnen mensen zelf afstemmen. Het is heel persoonlijk. Wil van Soest zal hier weer aandacht voor vragen.

835 Mascha ten Bruggencate (D66) wijst erop dat het persoonsgebonden budget een landelijke regeling is. Zij is niet bekend met het genoemde ontmoedigingsbeleid binnen Amsterdam. De D66 pleit juist voor het voortbestaan van het persoonsgebonden budget. Mensen kunnen zo zorg op hun eigen manier inkopen en op hun eigen manier besteden. Eventuele voorbeelden van ontmoedigingen hoort Mascha ten Bruggencate graag.

Uit de zaal: "Het beleid strookt niet met de uitvoering."

840

Alexander Grassen vraagt zich af waarom het zorgstelsel niet vraaggestuurd is voor de cliënt. Mascha ten Bruggencate (D66) heeft de indruk dat de gemeentelijke politiek hiermee gevraagd wordt om het zorgstelsel om te gooien. Zij heeft weleens gedacht dat het een goed idee zou zijn om een nieuwe zorgstelsel te bedenken. Dit kan zij echter niet regelen. Als het stelsel opnieuw bedacht wordt, kan het wellicht beter werken, maar omdat er zoveel regelingen zijn, kan dit waarschijnlijk niet.

845

850 Cobie Groenendijk (SP) verwijst naar de marktwerking in de ziekenhuiszorg. Sinds deze marktwerking en sinds de gemeente hierin is gaan geloven zijn de kosten enorm toegenomen. Ons lichaam is een product geworden en daar is een prijskaartje aangehangen. Inmiddels zijn de zorgkosten van het Nederlandse zorgstelsel hoger dan het Europese gemiddelde. De zorg moet niet bekostigd worden via de vraag, niet als een markt, maar er moet gewerkt worden met populatiebekostiging. Van een hoeveelheid mensen kan ongeveer bedacht worden wat zij aan zorg nodig hebben. Aan de hand hiervan wordt het zorgbudget vastgesteld en dit budget wordt verspreid over de mensen die de zorg

855 behoeven.

860 Mascha ten Bruggencate (D66) is van mening dat de marktwerking niet het probleem is van het zorgstelsel. Het probleem is dat alles is vastgeklonken in allerlei regeltjes. Op het moment dat iemand net niet in het hele hokje valt, krijgt diegene ook geen geld en moet deze persoon onder een ander hokje vallen. Het zou veel simpeler moeten worden, waardoor mensen beter begrijpen en beter kunnen krijgen wat zij nodig hebben.

865 Cobie Groenendijk (VVD) vindt vraaggericht werken ook heel belangrijk. Een voorbeeld hiervan is een plan, ingediend door Tweede Kamerleden van VVD en D66, voor deeltijd verpleeghuisopname. Er wordt een pilot gestart om te kijken of ouderen hier behoefte aan hebben en wat dit doet met de mantelzorgers. Dit is ingaan op de vraag. Werk binnen de kaders zo vraaggericht mogelijk.

Vanuit de zaal: "Mantelzorgers zijn ook jonge mantelzorgers, kinderen in een huis. Wat wordt er van kinderen verwacht, van vijf jaar, als zij moeten helpen met huishoudelijke taken?"

870 Mascha ten Bruggencate (D66) heeft eerder aangegeven het signaal van ontmoedigingsbeleid voor het persoonsgebonden budget niet te herkennen. Als er situaties zijn waarin kinderen van vijf jaar moeten helpen in het huishouden dan praat zij hier graag een keer over door.

875 *Vanuit de zaal: "Het komt voor dat iemand voor een persoonsgebonden budget bij een keukentafel-gesprek wordt afgewezen, omdat er een kind in huis is, misschien zelfs een studerend kind wat een deel van het studiegeld hiervoor gebruikt."*

Vanuit de zaal: "Wat gaan linkse partijen doen om ervoor te zorgen dat de marktwerking teruggedraaid wordt?"

880 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) merkt op dat dit niet alleen in Amsterdam gedaan kan worden. Hiervoor moeten, zoals al gebeurt, de linkse partijen goed samenwerken, maar dit moet ook op landelijk niveau beter. Steeds meer mensen in de samenleving zien de terreur van bureaucrativering, in het onderwijs, in de zorg, mensen moeten zich steeds verantwoorden voor elk uur en geld is overal het belangrijkste, het draait steeds meer om geld en niet om mensen. Steeds meer mensen zien dat

885 het zo niet kan. Dit moet stoppen. De linkse partijen hebben de opgave om dit steeds in elke zaal, bij elke gelegenheid te agenderen en zich ertegen te verzetten.

De mensen die Rutger Groot Wassink kennen en die GroenLinks kennen, weten met wie er bij voorkeur samengewerkt wordt: linksom

890 *Annyk Haveman vermoedt dat er toegewerkt moet worden naar een andere manier van meten. Er wordt veel gedaan met evidence based, DBC's bepalen de behandeling. Wat kan de politiek doen om de zorgverzekeraar aan te spreken op hun beleid?*

Dorienke de Grave (VVD) hoorde net een mooi voorbeeld van Carolien de Heer waarbij de zorgverzekeraar bij de cliënten ophaalt wat de ervaringen zijn. Dit kan verwerkt worden in het zorginkoopbeleid en daar heel kritisch op zijn.

895

Lex Hendriks van de Reizigers Adviesraad had verwacht dat er ook aandacht gevraagd zou worden voor een nijpend en concreet probleem: met de komst van de Noord/Zuidlijn is toegezegd dat de overstapsituaties bij de stations geschouwd en bekeken konden worden. Dit is nog niet gebeurd. Het is nu nog niet duidelijk of de overstapsituaties en knooppunten gebruikt kunnen worden. Wat kan eraan gedaan worden om dit toch nog voor elkaar te krijgen? Wat kan de politiek voor de doelgroep van visueel gehandicapten in deze stad doen, zodat de situatie geschouwd kan worden voordat het te laat is?

900

Wil van Soest (PvdO) geeft aan dat mensen van "lijn 14 moet blijven" zelfstandig de route zijn gaan bekijken om te zien waar de knips komen. Zij heeft alleen maar gehoord dat het niet te doen is voor de oudere medemens en de mensen die van het aanvullend openbaar vervoer afhankelijk zijn. Dit is aan de wethouder voorgelegd. Hij geeft aan dat als het niet anders kan Aanvullend Openbaar Vervoer gebruikt gaat worden. Dit wordt bekostigd uit de zorg- en Wmo-gelden. Dat schiet niets op.

905

910 Rutger Groot Wassink (GroenLinks) vindt dit een terecht punt en hij stelt voor dat tijdens de commissie van morgen of overmorgen iedereen hiernaar gaat vragen. Hier moet zo snel mogelijk antwoord op komen.

915 **Afsluiting debat**

Deborah Lauria is heel tevreden over het verloop van het debat en het enthousiasme vanuit de zaal, er is voldoende de diepte in gegaan. Het was een uitdaging om met 12 deelnemers het debat aan te gaan. De zes discussiepunten zijn teruggebracht naar vier stellingen, waarmee wel de zes onderwerpen geraakt zijn. De aanwezigen krijgen een wegwijzer uitgereikt. Cliëntenbelang Amsterdam faciliteert graag in het informeren om een weloverwogen keuze te maken op 21 maart 2018. Het is ondersteunend, het is geen stuurinstrument, en er vloeit geen advies uit voort. Het is een overzicht van

920

welke punten welke partijen maken. Dit kan helpen de partijprogramma's gestructureerd door te nemen.

925 De deelnemers aan het debat ontvangen het boek "Waarom wethouder". Ex-wethouder Martin Knol heeft reflecties verzameld van hem en collega's, en gepubliceerd in dit boek.

Kemal Rijken sluit het debat om 21.40 uur.